

Strategie, Beleid en Proces Buitengebied**Notitie****Aan: Projectgroep****Van: Projectteam****Betreft: Notitie Boomteelt****Datum: Juni 2011****1. Inleiding**

Het doel van deze notitie is het aanreiken van een aanzet voor de verdere uitwerking van het planthema boomteelt.

2. Notitie BoomteeltInleiding

Deze notitie omvat de gemeentelijke visie op de boomteelt in de gemeente in het kader van het bestemmingsplan buitengebied. De eerder opgestelde ZLTO visie Boomkwekerij in Sint-Oedenrode is bij de opstelling van deze notitie betrokken. In deze notitie zal met name gekeken worden naar de gewenste ontwikkelingsmogelijkheden in relatie tot aanwezige natuur- en landschapswaarden.

Inmiddels zijn verschillende gemeenten binnen Het Groene Woud aan de slag om te komen tot een duurzame boomteelt. Greenport Midden Brabant (GMB) heeft zich onder meer ten doel gesteld de boomteelt in Midden Brabant te ontwikkelen als HET duurzaam boomteeltcentrum van Nederland. GMB is actief in gesprek om samen met maatschappelijke organisaties na te denken over een duurzame boomkwekerij van de toekomst. Voorkomen moet worden dat de groei van de boomteelt het zo typische kleinschalige landschap van Het Groene Woud aantast. Geconstateerd is dat het van belang is te bezien hoe een moderne, duurzame boomteelt kan worden ingepast in een kleinschalig landschap en, onder meer voor Sint-Oedenrode van belang, het beekdallandschap.

Doel en Status

De boomtelers hebben eind 2008 een eigen visie gepresenteerd op de boomkwekerij in Sint-Oedenrode. De gemeente wil in het verlengde hiervan een set beleidsrichtlijnen formuleren, welke doorvertaald kunnen worden in het ontwerp bestemmingsplan buitengebied. Het gaat hierbij enerzijds om de bescherming van waardevolle gebieden (bijvoorbeeld weidevogelgebied, open akkers en waardevolle beekdalen) en anderzijds om de ontwikkelingsmogelijkheden van boomteelt. Wat kun je bijvoorbeeld toelaten in het Dommeldal of waar wil je juist geen boomteelt. Een integrale visie kan benut worden voor een verfijning van de zonering, de toekenning en uitbreiding van bouwblokken, de ruimte voor Teeltondersteunende kassen (TOK) en teeltondersteunende voorzieningen (TOV), het aanlegvergunningstelsel in relatie tot de maximale bewerkingdiepte, het archeologiebeleid (en wellicht de huisvesting van seizoensarbeiders). Gelet op het doel en de status denken wij dat een notitie (verdere uitwerking planthema boomteelt) de lading beter dekt dan een visie (uitwerking integrale visie).

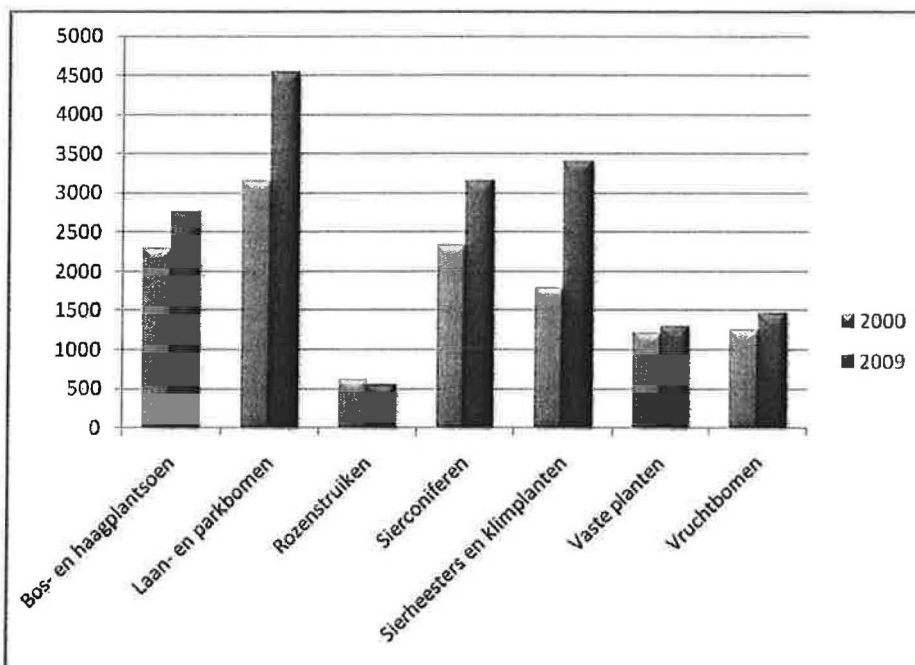
Totstandkoming

We zullen deze notitie tussentijds aan u voorleggen per e-mail. Daarna willen we de notitie met u bespreken. De concept Notitie Boomteelt wordt daarna gewijzigd in een Notitie Boomteelt (NB: de notitie wordt t.z.t. als bijlage in de plantoelichting opgenomen).

Ontwikkeling boomteelt

De boomteelt levert een breed scala aan boomkwekerijproducten. Het is een van de pilaren onder Nederlandse tuinbouw. De boomteelt kenmerkt zich door een efficiënte productie, een breed assortiment, een hoge kwaliteit en een snelle levering. De boomkwekerij benut een areaal van ca. 17.500 ha. Dit areaal bestaat voor het grootste gedeelte uit volle grond, echter in toenemende mate wordt er ook geteeld op pot- en containervelden en onder glas. De ca 2.800 boomkwekerijbedrijven realiseren gezamenlijk een toegevoegde waarde van ca. 600 miljoen euro. Daarbij ligt de arbeidsproductiviteit in Nederland hoger dan in de ons omringende landen. Ongeveer 60% van het product wordt geëxporteerd, ca. 40% wordt afgezet op de Nederlandse markt.

Tot de boomkwekerijproducten behoren planten, strulken, heesters en bomen voor tuin en landschap. Het sortiment bestaat uit 7 verschillende productgroepen. In onderstaande grafiek zijn deze productgroepen te vinden en de ontwikkeling van het areaal. De boomteelt sector heeft zich de afgelopen 10 jaar verder ontwikkeld.

Ontwikkeling productgroepen boomteelt (Bron: Visie voor de Boomteelt, 2010)

Het areaal van de boomteelt- en vasteplanten is niet gelijkmatig over Nederland verdeeld. Ruim 43% van het areaal bevindt zich in Noord Brabant. Daarnaast komt er veel productie voor in de provincies Limburg (14,5%), Gelderland (14,7%) en Zuid-Holland (9,4%). De ontwikkeling van de boom- en plantenteelt in deze gebieden heeft deels te maken met de gunstige productieomstandigheden (grondsoort, water en klimaat), maar ook met de aanwezigheid van handels- en afzetkanalen. De laatste decennia is de ontwikkeling van het areaal mede bepaald door de beschikbaarheid van fysieke ruimte en op basis van logistieke factoren.

Beleid boomteelt (provincie)

De boomteelt kan zich verder ontwikkelen bij Haaren en Sint-Oedenrode. In het Dommeldal liggen percelen voor de boomteelt. Deze teelten zijn niet zo geschikt in dit natte gebied. Daarom wordt een ruilplan (vrijwillige kavelruil) opgestart om de boomteelt uit de lage delen van het Dommeldal te verplaatsen en de verkaveling voor melkveebedrijven in de nattere delen te verbeteren (bron: reconstructieplan Meierij).

De provincie wil ruimte bieden voor de verdere ontwikkeling en schaalvergroting van de grondgebonden land- en tuinbouw. De landbouw in Noord-Brabant is een innovatieve sector die in staat is om goed in te spelen op de veranderende economische en maatschappelijke context. Er zijn in Noord-Brabant vormen van landbouw die worden gekenmerkt door innovatie en specialisatie met schaalvergroting. Dat doet zich in Noord-Brabant vooral voor bij glastuinbouw, intensieve veehouderij, rundveehouderij, akkerbouw, vollegrondstuinbouw en boomteelt. Het bieden van ontwikkelingsruimte aan deze sectoren is belangrijk voor de economische positie van Noord-Brabant en de economische kennisclusters (bron: provinciale structuurvisie). In Brabant is de boomteeltsector sterk vertegenwoordigd en neemt een steeds belangrijker positie in binnen Nederland. Boomteelt concentreert zich vooral rondom Zundert, in de regio Haaren en in het Land van Cuijk. Vanwege deze belangrijke economische positie is het gewenst ruimte te bieden aan de verdere ontwikkeling van deze sector op de daarvoor geschikte locaties. De ontwikkelingsmogelijkheden voor boomteelt zijn afhankelijk van het type teelt en de landschapskwaliteiten, zoals beschreven in de gebiedspaspoorten. In een aantal boomteeltgebieden biedt de provincie verruimde mogelijkheden voor het oprichten van ondersteunende kassen. Randvoorwaarde daarbij is dat deze gebieden buiten de cultuurhistorisch waardevolle gebieden liggen. De ontwikkeling van boomteelt is niet gewenst in de open zee- en rivierkleigebieden (bron: provinciale structuurvisie).

In de Verordening Ruimte heeft de provincie enkel beleid geformuleerd ten behoeve van het boomteeltgebied Zundert. De provincie heeft in Sint-Oedenrode geen separate boomteeltgebieden aangewezen. Toch is het wenselijk om het beleid voor de boomteelt verder uit te werken.

Uitwerking beleid boomteelt (gemeente)

Voor de verdere ontwikkeling van de boomteelt in relatie tot aanwezige waarden/kwaliteiten zijn de volgende zes planthema's relevant.

- a. **Bouwblokken:** grondgebonden landbouwbedrijven kunnen in agrarische gebieden uitbreiden tot maximaal 2,2 ha (incl. 10% landschappelijke inpassing) en in agrarische gebieden met waarden tot maximaal 1,7 ha (incl. 10% landschappelijke inpassing). Voor boomteelt bedrijven biedt dit voldoende ontwikkelingsmogelijkheden. Wel zal de goethoogte worden verhoogd. Aanvullend beleid wordt hier niet nodig geacht.

- b. **Teeltondersteunende kassen (TOK) en teeltondersteunende voorzieningen (TOV):** de mogelijkheden voor TOK en TOV worden verruimd via voorliggend bestemmingsplan buitengebied. In Agrarisch Gebied (A) en Agrarisch Gebied met Waarden – Landschapswaarden (AW-L, zonder wb of ca) zijn TOK tot 5.000 m2 mogelijk, permanente TOV aansluitend aan het eigen bouwvlak tot 10.000 m2 mogelijk en tijdelijke TOV tot 30.000 m2 mogelijk. Voor boomteeltbedrijven biedt dit voldoende ontwikkelingsmogelijkheden. Aanvullend beleid wordt niet nodig geacht.
- c. **Tijdelijke huisvesting seizoenarbeiders:** bij landbouwbedrijven (incl. boomteeltbedrijven) worden mogelijkheden geboden tot het huisvesten van seizoenarbeiders via een ontheffing op de bouwregels en/of de gebruiksregels. Voor boomteeltbedrijven biedt dit voldoende ontwikkelingsmogelijkheden. Aanvullend beleid wordt hier niet nodig geacht.
- d. **Zonering buitengebied:** In de zonering van het buitengebied zou een verdere verfijning aangebracht kunnen worden. Hierbij zou je het regime voor waardevolle beekdalen, gebieden met kwetsbare soorten, (open) weidevogelgebieden en cultuurhistorisch waardevolle (open) akkers iets kunnen verzwaken en het regime voor leefgebieden van dassen en struweelvogels en cultuurhistorisch waardevolle gebieden kunnen verlichten.
- e. **Verbod/Aanlegvergunningstelsel:** de verdere ontwikkeling van de boomteelt staat op gespannen voet met de natuur- en landschapswaarden in waardevolle beekdalen, gebieden met kwetsbare soorten, (open) weidevogelgebieden en cultuurhistorisch waardevolle (open) akkers. Voor deze gebieden kan gekozen worden voor een verbod dan wel een aanlegvergunning/omgevingsvergunning. Hier staat tegenover dat in leefgebieden van dassen en struweelvogels ervoor gekozen kan worden dat geen aanlegvergunning (meer) nodig is voor boomteelt. Het aanlegvergunningstelsel zal verder worden aangepast door uit te gaan van hoogopgaande gewassen i.p.v. diepwortelende gewassen.

NB: De aanlegvergunning is per 1 oktober 2010 opgegaan in de omgevingsvergunning. In plaats van de aanlegvergunning moet de omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk of werkzaamheden worden aangevraagd. De gemeente verstrekt deze vergunning. Het aanlegvergunningstelsel is opgenomen in het bestemmingsplan en geldt voor een bepaald gebied dat landschappelijk of cultuurhistorisch gevoelig is. De bedoeling is het aangewezen gebied te beschermen tegen ongewenste ontwikkelingen. In het bestemmingsplan staat wanneer een vergunning nodig is en wat daarvoor de toetsingscriteria zijn. Per situatie heeft een afweging plaats of de vergunning, al dan niet onder nadere voorschriften, kan worden verleend. Omdat steeds deze afweging moet worden gemaakt, is het vervangen van een aanvraag voor een aanlegvergunning/omgevingsvergunning door een melding niet mogelijk.

- f. **Archeologie:** wat betreft archeologie is een verantwoorde, uitvoerbare regeling op zijn plek. Voor de boomteelt zijn hierbij twee aspecten van belang: de onthefingsgrens voor onderzoek en de bewerkingsdiepte. De gemeente wil de onthefingsgrens verruimen van naar 200 m² in gebieden met een hoge verwachtingswaarde naar 500 m² in gebieden met een middelhoge verwachtingswaarde. Verder zal de diepte gewijzigd worden in 0,50 meter, waarbij normaal gebruik/onderhoud uitgezonderd zal worden.

De onder a, b, c en f. genoemde onderwerpen zijn nader uitgewerkt in het kader van het (voorontwerp van het) bestemmingsplan Buitengebied. De onderwerpen als genoemd onder d. en e. vragen om een verfijning.

Nadere uitwerking.

Aandachtspunten voor de nadere uitwerking van het ruimtelijk beleid voor de boomteelt houden verband met waarden op het gebied van landschap (behoud openheid, bescherming beekdalen), natuur (weidevogels en kwetsbare soorten) en cultuurhistorie (cultuurhistorisch waardevolle, open – bolle - akkers).

Landschapswaarde.

Het begrip landschapswaarde omvat de aardkundige waarde, de archeologische waarde, de cultuurhistorische waarde en de ruimtelijk-visuele waarde. Met 'ruimtelijk visueel' wordt bedoeld in hoeverre men de karakteristiek van het landschap kan beleven en in het landschap (relatieve) openheid kan ervaren en verre uitzichten/fraaie doorzichten kan waarnemen. Denk hierbij aan de loop van de beek in een beekdal en de bolling van de akker richting het centrum van de akker.

Landschapswaarden/ruimtelijk-visuele waarden:

De aan het gebied toegekende waarden, die samenhangen met het landschapsbeeld en de beleving van dat beeld, en die worden bepaald door de openheid van het landschap (verre uitzichten), de relatieve openheid van het landschap (fraaie doorzichten), de authenticiteit van het landschap en de (eigen) identiteit van het landschap.

Voorbeelduitwerking: In het Dommeldal ligt het beekdallandschap van de Dommel. Kenmerkend voor dit landschap is de richting van de beek van ZO naar NW. Dit landschap kent veel openheid door de relatief open dalen, met als gevolg vergezichten. Wegen lopen parallel aan de beken en de bebouwing staat niet in het beekdal, maar aan de iets hoger gelegen randen (die vroeger niet overstroomden). Het beekdal zelf kent een onregelmatige blokverkaveling met hier en daar houtsingels, knotwilgenrijen, boomgroepen en steilranden. Tussen de bebouwing en erfbeplanting aan de randen bestaat een vrij groot contrast. Hierdoor ontstonden er doorzichten tussen de bebouwing aan de randen in de richting van het (relatief) open beekdal.

Al deze onderdelen bepalen de ruimtelijk-visuele karakteristiek van het Dommeldal.

Voorkoming aantasting specifieke natuurwaarden.

Aantasting van leef- en foerageergebieden van specifieke soorten moet worden voorkomen. Daarbij kan onder meer gedacht worden aan de weidevogels die voor hun leef- en fourageergebied afhankelijk zijn van graslanden en akkers. Daarnaast kunnen bepaalde teeltwijzen een impact hebben op de hydrologische waarden door irrigatie, drainage, belemmeren van inzijging en bestrijdingsmiddelendrift. Dit kan leiden tot aantasting van de waterkwaliteit en daarmee de natuurwaarden.

Nota Belvédère

De Nota Belvédère bevat het rijksbeleid voor de relatie tussen cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting. De nota wil bewerkstelligen dat aanwezige cultuurhistorische waarden actief worden meegenomen in de ruimtelijke planvorming. Het Dommeldal is in de Nota Belvédère aangeduid als Belvédèregebied.

Strategische visie Het Groene Woud.

In 2008 hebben partijen uit de streek in gezamenlijkheid een ontwikkelingsstrategie voor Het Groene Woud ontwikkeld. Partijen kiezen daarin nadrukkelijk voor een ontwikkelingsgerichte benadering waarin duurzaamheid, marktgerichtheid en het versterken van de identiteit centraal staan. Daarbij spelen de kernkwaliteiten van het gebied een belangrijke rol: Eén van de kernkwaliteiten is "Goede leesbaarheid van het landschap". Daarmee wordt bedoeld dat de geschiedenis van het ontstaan in het landschap te zien is en dat het landschap dicht zit bij het landschap wat daar van nature voor zou komen, gezien de bodemsoort etc.

Aandachtspunten voor de nadere uitwerking van het ruimtelijk beleid voor de boomteelt houden verband met waarden op het gebied van landschap (behoud openheid, bescherming beekdalen), natuur (weidevogels en kwetsbare soorten) en cultuurhistorie (cultuurhistorisch waardevolle, open (bolle) akkers).

Onder waardevol beekdal wordt verstaan: een lager gelegen gebied waardoor een beek stroomt met een bepaalde landschappelijke waarde.

Onder kwetsbare soorten wordt verstaan: flora en fauna die zeer gevoelig is voor verstoring door menselijke activiteiten. Het gaat hierbij met name om amfibieën, reptielen en dagvlinders alsmede bijzondere vegetaties.

Beperking c.q. afweging boomteelt:

a.	Kwetsbare soorten	boomteelt omgevingsvergunningplichtig (toets natuurwaarden)
b.	Weidevogels	boomteelt niet toegestaan (verlies aan biotoop)
c.	Waardevolle beekdalen	boomteelt niet toegestaan (verlies aan landschap)

Deze uitsluiting geldt ten weerszijden van de Dommel, gekoppeld aan de waarden/dubbelbestemming:

- Waardevol beekdal;
- Waterbergingsgebied;
- Cultuurhistorisch Waardevolle akkers.

Boomteelt toegelaten:

d. Aardkundig waardevol	boomteelt toegestaan
e. Cultuurhistorisch. Waardevol	boomteelt toegestaan
f. Struweelvogels	boomteelt toegestaan
g. Dassen	boomteelt toegestaan

Op deze wijze wil de gemeente de ontwikkelingsmogelijkheden voor de boomteelt matchen met een adequaat behoud van gebiedseigen waarden/kwaliteiten (weidevogelgebied, kwetsbare soorten, waardevolle beekdalen, waardevolle akkers).

Afstemming belangengroeperingen

Deze notitie wordt besproken met enkele sleutelfiguren vanuit de land- en tuinbouw (boomteelt) alsmede vertegenwoordigers van het Roois Landschap en/of IVN via de klankbordgroep bestemmingsplan buitengebied.

3. Voorstel

Ik stel voor om:

- kennis te nemen van de inhoud van deze notitie;
- te kiezen voor een notitie boomteelt i.p.v. een visie boomteelt;
- kennis te nemen van het provinciaal beleid inzake boomteelt;
- in te stemmen met de (lokale) uitwerking van beleid voor de boomteelt.